

El causant

Pep Castellano

1a edició, juny, 2009

© Del text, 2009

Pep Castellano Puchol

© D'aquesta edició, 2009

Perifèric Edicions

C. Sèquia de Montcada, 13

46470 Catarroja (València)

Tel. 609 426 131

Fax: 961 270 038

e-mail: periferic@periferic.es

www.periferic.es

Disseny col·lecció: El gos pigall, SL

Foto portada: Juan Peiró

Maquetació: José María de Gracia Bonache

Impressió: Guada Impressors

ISBN: 978-84-92435-16-6

Dipòsit Legal: V-2169-2009

Cap part d'aquesta publicació no pot ser reproduïda, emmagatzemada o transmesa, de cap manera ni per cap mitjà, sense l'autorització prèvia i escrita de l'editor, tret de les citacions en revistes, diaris o llibres si se n'esmenta la procedència.

El causant

Pep Castellano

perifèric
edicions

*A ma mare i a mon pare i al record amable dels seus
pares que ens van ensenyar a no perdre la memòria, des
de l'amor i la tolerància.*

El causant

“El causant és Ernest Cucala!”

Tenia quinze anys quan vaig saber de què havia mort l’avi, quan em vaig assabentar que un malparit traïdor, Ernest Cucala, l’havia assassinat acusant-lo en fals. Ho vaig llegir en una nota, en un paperet xicotet, groguissó i antic, amb una lletra tan menuda que semblava una xulla de copiar doblegada cinquanta vegades, una d’aquelles que ens amagàvem a la màniga per als exàmens de batxillerat. Tu te’n feies, de xulles? No clar, com te n’havies de fer! Tu sempre has estat molt bon estudiant, oi? Per això t’has fet professor d’universitat, i daixò, no? Jo sí que me’n feia, per a cada examen; però, mai no gosava traure-les. Tenia por. Crec que sempre n’he tingut de por d’enfrontar-me a les coses, jo. Suppose que ha estat pel pes del secret o..., ara que això no ve al cas, no?, o potser, sí?

No m’agrada Nova York. No sé com hi pots viure. Fa tant de fred, i està tan lluny de casa! No m’agrada haver d’agafar l’avió tantes hores per visitar-te, saps? A més, massa gent desconeguda! Així com a mi, que em costa Déu i ajuda fer nous amics..., podria estar-me passejant mil anys per Central Park, creuant-me cada dia amb milions de desconeguts, i no gosaria a dirigir-li la paraula a

ningú, jo. Massa gent per a mi. Ja sé que t'agrada molt Nova York, però, no podries demanar el trasllat i venir a Barcelona, o a València? Estàs massa lluny...

Era una nota tan petita com una targeta de visita, estava guardada en un caixó de fusta a l'andana de casa. Des que va faltar l'àvia, la mare s'havia encarregat de guardar-la a bon recapte, però jo, tafanera de mena, la vaig descobrir. Em va sorprendre regirant el caixó. Es va disgustar molt. Va venir corrents, me'l va agafar i el va retirar fora de la meua vista. Però, jo ja havia llegit el paper del "causant" i havia vist una bona pila de coses més.

En concret, et puc dir que hi havia una caixa blanca de sabates. Val a dir que aquell dia no vaig poder veure'n el contingut perquè la mare me la va furstar de les mans i, durant molts anys, aquella caixa de sabates va ser un misteri per a mi. També vaig trobar un gaiato fet amb trossets de paper, l'avi els havia anat retallant de la mida de dos quinzets. Te'n recordes d'aquelles monedes foradades pel mig? No, és clar, tu ets més jove, i no pots recordar-les. L'avi havia anat passant els paperets pel bastó central d'un paraigua vell i els havia anat apegant l'un amb l'altre amb cola de farinetes. Després ho havia envernissat tot fins a donar-li la consistència de la fusta. La mare em va dir que l'havia fet mentre era a la presó. També hi havia una peça d'un rellotge de butxaca de plata: la tapa, ennegrida, amb les inicials de l'avi: P T. Un grapat de fotos familiars, una d'elles de l'avi, vestit de soldat. Un feix de sobres lligats amb una veta descolorida que algun dia havia estat senyera republicana, eren les cartes que l'avi li escrivia desesperat a l'àvia des de la presó, estaven datades dels anys 1941 i 1942. Un parell d'informes mèdics, amb diagnosi del mal de Pott a nom de l'avi. El carnet del sindicat. Un mocador roig amb una serigrafia revolucionària

de Jaume Solà. Un parell de plomes amb un tinter de cristall..., i poca cosa més. Quan vingues a casa t'ho ensenyaré tot.

De l'avi Pere, només vam heretar aquell caixó. Bo, allò, i a més, la mare i jo, un secret que no podíem compartir i ens esventrava l'ànima. Ell, l'avi, també ens volia deixar l'orgull, la memòria, l'amor, la pau i la tolerància, però, això hem tardat molt més en esbrinar-ho.

En aquell moment que vaig descobrir l'herència de l'avi, el que em va llegar, sense voler-ho ell, va ser un ofec de rancúnia malaltissa que he tardat anys en traure'm de sobre. I tot per aquell paperet insignificant. Una nota que havia fet arribar a l'àvia clandestinament, a través de Dolors, una veïna de València, en una de les darreres visites que li va poder fer a la presó: "El causant és Ernest Cucala".

Vaig passar la resta de la meua adolescència intentant imaginar la cara d'aquell "causant". Somniava que em feia investigadora privada, i que el trobava, i que l'hi portava a la mare perquè coneguera el delator culpable de la mort del seu pare, perquè li poguera dir la seua, just abans de lliurar-lo a un jutge just. De jove ho vaig intentar, no penses, però...

I crec que ha estat pel meu deliri cercant el maleït Cucala que no he estat capaç de encarrilar-ne ni una de bona a la meua vida. I també, per culpa d'eixe deliri, he estat a punt de perdre Arthur. És per culpa del "causant" que sempre he estat tan sola.

Però, fa molt poc va aparèixer la primera casualitat de la meua història. Vaig conèixer de prop un veí ben especial, tota una llegenda.